

Για μια κοινή ευρωπαϊκή πολιτική για την προώθηση του βιβλίου και της ανάγνωσης μέσω των βιβλιοθηκών

Της
Αλεξάνδρας Παπάζογλου
(Βιβλιοθήκη Κολλεγίου Αθηνών)

The Library Association

THROUGH
BOOKS
DISCOVER
EUROPE
AND
EACH
OTHER

A FREE SEMINAR
MONDAY
21 MARCH 1994
OLYMPIA, LONDON

IN CONJUNCTION WITH THE
LONDON INTERNATIONAL BOOKFAIR
20-22 MARCH 1994
AND READING FOR PLEASURE
THE EUROPEAN UNION CAMPAIGN
FOR RAISING EUROPEAN PUBLIC AWARENESS
OF BOOKS AND READING

Η συνθήκη του Μάαστριχτ δίνει νέα πνοή στο χώρο των ευρωπαϊκών βιβλιοθηκών καθώς σύμφωνα με το άρθρο 128 της συνθήκης, ο πολιτισμός μέρος του οποίου είναι και οι βιβλιοθήκες, χρήζει πλέον χρηματοδότησης.

Προκειμένου να δημιουργηθεί ένα πλαίσιο Προγράμματος, που θα εγκριθεί από το Συμβούλιο των Υπουργών το Νοέμβριο του 1994 και βάσει του οποίου θα μπορούν να χρηματοδοτηθούν οι βιβλιοθήκες της Ε.Ε., οργανώθηκαν δύο συναντήσεις με εκπροσώπους από όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε.

Οι συναντήσεις αυτές είχαν ενταχθεί στις εκδηλώσεις της καμπάνιας "Η χαρά της Ανάγνωσης" με θέμα τη συνεργασία των βιβλιοθηκών και προωθήθηκαν από την EBLIDA (Το Ευρωπαϊκό Γραφείο των Ενώσεων Βιβλιοθηκονομίας, Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης).

Η πρώτη συνάντηση που έλαβε χώρα στη Λισαβόνα στις 28 Ιανουαρίου και αποτελούσε μέρος του συνεδρίου της Ένωσης των Βιβλιοθηκονόμων, Αρχειονόμων και Τεκμηριωτών της Πορτογαλίας (BAD) κατέληξε στις ακόλουθες προτάσεις.

1. Θα πρέπει να δοθούν σε κάθε εθνικό και τοπικό πολιτισμό ίσες ευκαιρίες για συμμετοχή στην Ευρωπαϊκή πολιτιστική σκηνή.

2. Τα προγράμματα που θα ξεκινήσουν θα πρέπει να λάβουν υπόψη τα διαφορετικά στάδια εξέλιξης που υπάρχουν στις διάφορες χώρες

3. Δημιουργία συγκεκριμένων γραμμών δράσης στο χώρο των βιβλιοθηκών με πολιτιστική χροιά (όπως π.χ. το πρόγραμμα Καλειδοσκόπιο)

4. Ισχυρή υποστήριξη για την υιοθέτηση μέτρων που προωθούν τη χρήση του μη όξινου χαρτιού και το πέρασμα σε ψηφιακή μορφή εικόνων και κειμένων

5. Ανάγκη προγραμμάτων για ανταλλαγές επαγγελματιών

6. Προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των βιβλιοθηκών, των αρχείων και της τοπικής αυτοδιοίκησης για την υποστήριξη του βιβλίου και της ανάγνωσης

7. Ανάπτυξη ενός βασικού προγράμματος εκπαίδευσης των επαγγελματιών

8. Υιοθέτηση νέων παιδαγωγικών μεθόδων που θα βοηθήσουν την καταπολέμηση του λειτουργικού αναλφαριθμητισμού και την προώθηση του βιβλίου και της ανάγνωσης στο εκπαιδευτικό σύστημα κάθε κράτους μέλους.

9. Μεγαλύτερη συνεργασία μεταξύ των Διευθύνσεων 10 και 13 που έχουν έμμεση ή άμεση σχέση με την στήριξη των βιβλιοθηκών στην Ε.Ε.

Οι προτάσεις αυτές προωθήθηκαν από την Ε.Ε. προς την Πολιτιστική Επιτροπή του Συμβουλίου των Υπουργών τον Μάρτιο του 1994.

Η επόμενη συνάντηση των εκπροσώπων της Ε.Ε. έγινε στο Λονδίνο στις 21-22 Μαρτίου στα πλαίσια της εκδήλωσης "Μέσα από τα βιβλία ανακαλύψτε την Ευρώπη... και ο ένας τον άλλο".

Την εκδήλωση οργάνωσε η Βιβλιοθηκονομική Ένωση της Βρετανίας (Library Association) σε συνεργασία με την Οργάνωση Διευθυντών Βιβλιοθηκών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Federation of Local Authority Chief Librarians) και την EBLIDA στη διάρκεια της Διεθνούς Έκθεσης Βιβλίου.

Βάση της συζήτησης αυτή φορά αποτέλεσε το βρετανικό πρόγραμμα

SEALS (Selection, Aquisition and Loans System= Επιλογή, Αγορά και Σύστημα Δανεισμού) που σχεδιάστηκε και τέθηκε σε λειτουργία στην περιοχή West Midlands, καθώς και το πρόγραμμα "100 Γερμανικοί Τίτλοι", και τα δύο προγράμματα έχουν ως στόχο την διάδοση της εθνικής λογοτεχνίας επιλεγμένων κρατών μελών σε ορισμένα κράτη όπως π.χ. η Βρετανία μέσω των λαϊκών βιβλιοθηκών.

Η συζήτηση των αντιπροσώπων της Ε.Ε. μαγνητοφωνήθηκε και τα πρακτικά θα παρουσιαστούν στο Συμβούλιο των Υπουργών μαζί με τις παρακάτω τελικές προτάσεις.

Γενικές Προτάσεις :

1. Η βιβλιοθηκονομική κοινότητα χαιρετίζει την αναγνώριση του πολιτισμού, μετά τη συνθήκη του Μάαστριχτ, ως ξεχωριστή περιοχή δράσης για την Ε.Ε.

2. Η δράση της Ε.Ε. στον πολιτιστικό τομέα πρέπει να έχει τους παρακάτω στόχους: καταπολέμηση του αναλφαριθμητισμού, προώθηση της ανάγνωσης, διατήρηση και συντήρηση του έντυπου λόγου και εν γένει καλύτερευση της πολιτιστικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και των άλλων Ευρωπαϊκών κρατών.

3. Το Ευρωπαϊκό πολιτιστικό περιβάλλον θα παραμένει υποανάπτυκτο αν δεν δοθούν ευκαιρίες που θα επιτρέψουν τη συμμετοχή του κάθε εθνικού και τοπικού πολιτισμού. Έμφαση πρέπει να δοθεί στην ενεργή συμμετοχή σε προγράμματα της Ε.Ε.

4. Τα προγράμματα της Ε.Ε. πρέπει να προωθήσουν μεθόδους που να αποτρέπουν την αύξηση των διαφορών στα στάδια εξέλιξης των κρατών μελών

5. Η προώθηση του βιβλίου και της ανάγνωσης στις βιβλιοθήκες θα πετύχει μόνον αν δοθεί έμφαση στη δυνατότητα πρόσβασης στο βιβλίο από φυσικής, κοινωνικής, πολιτιστικής, οικονομικής και τεχνικής άπο-

ψης.

Προτάσεις για τη φυσική πρόσβαση στο βιβλίο

1. Υπάρχει ανάγκη ύπαρξης ενός καλού συστήματος λαϊκών βιβλιοθηκών που υποστηρίζονται από παραρτήματα και βιβλιαυτοκίνητα, προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα στο κοινό να έρθει σε επαφή με τα βιβλία ιδιαίτερα σε περιοχές όπου οι υπηρεσίες της βιβλιοθήκης είτε δεν υπάρχουν είτε είναι υποτυπώδεις, όπως είναι οι αγροτικές ή οι απομονωμένες περιοχές. Οι συλλογές πρέπει να είναι σχετικές πάντα με το κοινωνικό και πολιτιστικό χαρακτήρα της περιοχής στη οποία απευθύνονται.

2. Πρέπει να υποστηριχτεί και να επεκταθεί το υπάρχον σύστημα ενδο-δανεισμού και μεταφοράς πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών και αυτών με άλλα κράτη.

3. Μια ευρεία επιλογή από έντυπο και μη έντυπο υλικό (βιβλία σε κασέτες, πολυμέσα και βιντεοκασέτες) πρέπει να παρέχεται σε όλους τους πολίτες της Ε.Ε. και να προσφέρεται με τη βοήθεια των λαϊκών βιβλιοθηκών σε όλα τα πιθανά περιβάλλοντα: στο σχολείο, στη δουλειά, στο σπίτι, στο νοσοκομείο, στο σουπερμάρκετ κ.λ.π.

4. Η σπουδαιότητα της χρήσης της τηλεόρασης και άλλων μέσων στην προώθηση του βιβλίου και της ανάγνωσης δεν πρέπει να αγνοείται ούτε να υποτιμάται.

5. Πρέπει να δοθεί προνομιακή μεταχείριση μέσα από τα διάφορα πακέτα τοπικής ανάπτυξης σε προγράμματα που υποστηρίζουν την κατασκευή και λειτουργία λαϊκών βιβλιοθηκών στις μη προνομιούχες περιοχές της Ευρώπης όπου ο θεσμός των λαϊκών βιβλιοθηκών δεν είναι αναπτυγμένος.

Προτάσεις για την κοινωνική πρόσβαση στο βιβλίο

1. Προκειμένου να καταπολεμηθεί ο αναλφαριθμητισμός, η προώθηση της

ανάγνωσης πρέπει να αρχίσει από τα παιδιά. Είναι σημαντικό να ξεκινήσει κανείς όσο το δυνατόν νωρίτερα. Διάβασμα παραμυθιών, φεστιβάλ βιβλίων και εκδηλώσεις για την παρουσίαση παιδικών βιβλίων είναι εξαιρετικά παραδείγματα διαφήμισης του βιβλίου. Η συνεργασία μεταξύ γονέων, σχολείου και λαϊκής βιβλιοθήκης είναι απαραίτητη για την επιτυχία της προώθησης του βιβλίου. Εκδηλώσεις όπως η Ημέρα Ευρωπαϊκού Θεάτρου και η ημέρα του Christian Andersen είναι καλά παραδείγματα διεπιστημονικής συνεργασίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Τέτοια προγράμματα πρέπει να συνεχίσουν να υπάρχουν και να υποστηρίζονται από την Ε.Ε.

2. Η προώθηση της ανάγνωσης προς τα άτομα με μαθησιακές δυσκολίες μπορεί να διευκολυνθεί από μια τράπεζα πληροφοριών με "εύκολα βιβλία" και την υποστήριξη της παραγωγής κατάλληλου έντυπου και οπτικοακουστικού υλικού για τα άτομα αυτά. Η τράπεζα αυτή πρέπει να είναι διαθέσιμη σε κάθε κράτος μέλος ανάλογα με τις ανάγκες του.

Προτάσεις για βελτίωση της πολιτιστικής πρόσβασης στο βιβλίο

1. Η ξένη λογοτεχνία στο πρωτότυπο και σε μετάφραση πρέπει να υπάρχει στις λαϊκές βιβλιοθήκες προκειμένου να επιδεικνύεται η πολιτιστική ποικιλία της Ευρώπης, να προωθείται η μάθηση ξένων γλωσσών και να διατηρούνται και να προάγονται οι λιγότερο χρησιμοποιούμενες γλώσσες. Το πρόγραμμα Seals και το πρόγραμμα 100 Γερμανικοί Τίτλοι είναι καλά παραδείγματα που θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως σημείο έναρξης για ευρύτερη ευρωπαϊκή συνεργασία και την ανταλλαγή λογοτεχνίας στις μη εθνικές γλώσσες.

2. Ένα πρόγραμμα για τη δικτύωση των βιβλιοθηκών μέσα από πολιτιστικά γεγονότα, μπορεί να ενταχθεί μέσα στα πλαίσια του προγράμματος Καλειδοσκόπιο, που πρέπει

να ενισχύει τις προϋποθέσεις συμμετοχής για τις λιγότερο ευνοημένες χώρες

3. Πρέπει να αναπτυχθεί ένα πρόγραμμα ανταλλαγής για του βιβλιοθηκονόμους προκειμένου να ενισχυθεί η πολιτιστική συνεργασία μέσα από τη δομή των ευρωπαϊκών βιβλιοθηκών

Προτάσεις για διευκόλυνση της οικονομικής πρόσβασης στο βιβλίο

1. Πρέπει να αναγνωριστεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση η ανάγκη για ενιαία τιμή βιβλίου και απαλλαγή των βιβλίων, περιοδικών και εφημερίδων από το Φ.Π.Α.

2. Πρέπει να συμφωνηθεί άμεσα η κατώτατη ταχυδρομική τιμή για την αποστολή βιβλίων. Αυτό θα βοηθήσει τις λαϊκές βιβλιοθήκες στην ανταλλαγή και αγορά υλικού.

3. Τα πνευματικά δικαιώματα πρέπει να κατοχυρωθούν από νομοθεσία που θα ενθαρρύνει τις καλές σχέσεις μεταξύ των βιβλιοθηκάρων και των πνευματικών δημιουργών.

Προτάσεις για βελτίωση της τεχνικής πρόσβασης στο βιβλίο

1. Θα πρέπει να αναπτυχθεί ένας μηχανισμός για ενημέρωση και επιλογή από τις συλλογές όλων των ευρωπαϊκών γλωσσών

2. Ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα θα πρέπει να απευθύνεται στις βιβλιοθήκες των μη προνομιούχων περιοχών, χωρίς ταυτόχρονα αυτές να αποκλείονται από άλλα τεχνολογικά προγράμματα

3. Πρέπει να ληφθούν αποφάσεις που θα υποστηρίζουν την τυποποίηση της ποιότητας του χαρτιού. Πρέπει να αναγνωριστούν τα πλεονεκτήματα που θα έχει μια πολιτική διατήρηση της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Η μεταφορά κειμένου και εικόνων σε ψηφιακή μορφή είναι απαραίτητη για την επιτυχία αυτής της προσπάθειας